ISSN 0554-6397
UDK: 004.032.26

Dinko Foretić*
E-mail: hrdrveni@gmail.com
Hrvatski drveni brodovi

Projekt izrade jedinstvenog registra drvenih tradicijskih brodova

Sažetak

Rad predstavlja inicijativu udruge Hrvatski drveni brodovi usmjerenu na uspostavu jedinstvenog registra drvenih tradicijskih brodova u Republici Hrvatskoj. Polazeći od iskustava digitalne zajednice okupljene putem društvene mreže Facebook, projekt nastoji objediniti postojeće podatke, unaprijediti njihovu dostupnost te stvoriti operativni alat za zaštitu, valorizaciju i upravljanje pokretnom maritimnom baštinom. U radu se analiziraju razlozi pokretanja projekta, uočeni problemi u postojećim sustavima evidencije, metodološki pristup prikupljanju podataka te razvoj digitalne platforme kao temelja budućeg registra.

Ključne riječi: drveni brodovi, tradicijska brodogradnja, registar, maritimna baština, digitalne platforme

1. Uvod

Udruga Hrvatski drveni brodovi osnovana je u veljači 2025. godine kao rezultat dugogodišnjeg djelovanja neformalne digitalne zajednice okupljene oko Facebook grupe HRVATSKI DRVENI BRODOVI - *CROATIAN WOODEN BOATS*, osnovane još 2012. godine. Primarna ideja grupe bila je omogućiti brzo i dostupno povezivanje ljubitelja drvenih brodova, brodograditelja, vlasnika plovila i udruga koje se bave očuvanjem tradicijske brodogradnje.

* kapetan duge plovidbe, predsjednik Udruge Hrvatski drveni brodovi

Tijekom godina grupa je kontinuirano rasla i postupno poprimila međunarodni karakter, pri čemu danas broji više od 30.000 članova, od kojih značajan dio dolazi iz inozemstva. Takav razvoj rezultirao je stvaranjem opsežne i vrijedne baze podataka koja uključuje fotografije, tehničke informacije, osobna svjedočanstva i rasprave o brodovima različitih tipova i razdoblja.

Slika 1. Dinko Foretić, idejni začetnik Facebook grupe HRVATSKI DRVENI BRODOVI - CROATIAN WOODEN BOATS i osnivanja Udruge (autor: Nikša Stipaničev/Cropix)

Upravo iz tog digitalnog okruženja proizašla je inicijativa za sustavnijim pristupom prikupljanju i organiziranju podataka o drvenim brodovima kao dijelu pomorske kulturne baštine.

2. Razvoj inicijative i prvi rezultati

Jedan od prvih konkretnih koraka bio je pokušaj identifikacije i evidentiranja najstarijih drvenih brodova. Na inicijativu članova zajednice započelo je intenzivno prikupljanje podataka koje je trajalo više mjeseci, a rezultiralo je izradom prvog popisa stotinu drvenih brodova starijih od stotinu godina.

Paralelno s time pokrenuto je i sustavno prikupljanje podataka o manjim tradicijskim brodicama, osobito onima duljine do 12 metara. Tijekom toga procesa uočeni su brojni problemi, među kojima se posebno ističe činjenica da je velik broj brodica u međuvremenu izbrisan iz službenih registara, često zbog administrativnih razloga poput nepodmirenih obveza. Time su mnogi vrijedni primjeri tradicijske brodogradnje ostali izvan institucionalnog nadzora i evidencije.

Ova saznanja dodatno su naglasila potrebu za uspostavom cjelovitog i dostupnog registra koji bi obuhvatio ne samo formalno registrirana plovila, nego i širi korpus tradicijskih drvenih brodova.

3. Problematika postojećeg sustava i potreba za registrom

Analiza postojećeg stanja pokazala je da u Hrvatskoj ne postoji jedinstveni, sustavno vođeni registar tradicijskih drvenih brodova. Posebno je istaknuto kako je prilikom uvođenja novog informacijskog sustava lučkih kapetanija propuštena prilika za automatsku identifikaciju i izdvajanje drvenih plovila kao posebne kategorije.

Nedostatak takvog registra ima višestruke posljedice. Bez pouzdanih i objedinjenih podataka nije moguće dobiti stvarni uvid u brojnost, stanje i rasprostranjenost drvenih brodova, što otežava njihovu zaštitu, planiranje obnove i korištenje potencijalnih financijskih i institucionalnih potpora. Osim toga, nedostatak evidencije otežava i djelovanje udruga, lokalnih zajednica i drugih dionika koji su uključeni u očuvanje pomorske baštine.

Registar se stoga prepoznaje kao ključan alat ne samo za dokumentiranje, nego i za aktivno upravljanje i valorizaciju ove vrste pokretne kulturne baštine.

4. Metodološki pristup i suradnja

U razvoju koncepta registra važnu su ulogu odigrala postojeća iskustva pojedinih udruga koje su već izrađivale vlastite lokalne popise brodova, često terenskim radom „od veza do veza“. Takve inicijative pokazale su se vrijednim izvorom podataka, ali i modelom za daljnji razvoj.

Posebno treba istaknuti doprinos Koordinacije udruga za očuvanje i revitalizaciju pomorske, ribarske i brodograđevne baštine Kvarnera i Istre i prof. dr. sc. Roberta Mohovića, koji su svojim savjetima i postojećim obrascima pomogli u oblikovanju standardiziranog upitnika za prikupljanje podataka. Time je osigurana određena razina usklađenosti i usporedivosti podataka, što je nužno za izradu funkcionalnog registra na nacionalnoj razini.

5. Razvoj digitalne platforme

Prvotna ideja projekta bila je postupna izgradnja registra, počevši od lokalne razine i uz oslanjanje na javne natječaje i sredstva lokalne samouprave. Međutim, nakon dodatnih edukacija i analize pravnih, financijskih i organizacijskih aspekata, odlučeno je da se projekt razvije kroz novi, fleksibilniji model.

Tako je pokrenuta izrada vlastite digitalne platforme i mrežne stranice www.drvenibrodovi.com, koja integrira više funkcionalnosti: registar brodova, sustav članstva, mogućnosti donacija te razvoj partnerstava s privatnim sektorom. Poseban naglasak stavljen je na korištenje suvremenih tehnologija i potencijal primjene umjetne inteligencije u daljnjem razvoju sustava.

6. Struktura registra

Registar je osmišljen kao jednostavan i pristupačan alat koji omogućuje unos podataka uz minimalne tehničke zahtjeve, uz obvezno priložene fotografije plovila.

Struktura obrasca za unos broda u registar

Kategorija	**Podaci**
Osnovni podaci	Naziv broda, tip, godina gradnje, mjesto gradnje/ brodograditelj, namjena
Tehničke karakteristike	Duljina, širina, gaz, materijal trupa, pogon
Stanje i povijest	Trenutno stanje, kratki opis povijesti, obnove ili preinake
Lokacija	Trenutna luka ili mjesto veza, područje plovidbe
Fotografije	Minimalno 1, preporučeno 3-5 fotografija
Podaci o vlasniku	Ime/naziv, kontakt e-mail, suglasnost za objavu

Ovakva struktura omogućuje prikupljanje osnovnih, ali relevantnih podataka, uz mogućnost daljnje nadogradnje i proširenja.

7. Daljnji razvoj i perspektive

Autori projekta svjesni su da registar zahtijeva kontinuirano unapređenje, kako u tehničkom, tako i u sadržajnom smislu. U planu je razvoj mobilne aplikacije koja bi omogućila još jednostavniji unos i pregled podataka, čime bi se dodatno povećala dostupnost i broj korisnika.

Dugoročni cilj projekta jest da registar postane središnje mjesto okupljanja svih dionika - vlasnika brodova, brodograditelja, istraživača, udruga i institucija te alat koji omogućuje bolju komunikaciju, suradnju i koordinaciju aktivnosti vezanih uz očuvanje pomorske baštine.

8. Zaključak

Projekt izrade jedinstvenog registra drvenih tradicijskih brodova predstavlja važan iskorak prema sustavnom i suvremenom pristupu očuvanju pokretne maritimne baštine. Nastao iz inicijative zajednice i razvijen kroz objedinjavanje terenskog rada, digitalnih alata i međusektorske suradnje, registar ima potencijal postati temeljni instrument za dokumentiranje, zaštitu i valorizaciju drvenih brodova u Hrvatskoj.

Njegova daljnja uspješnost ovisit će o uključenosti šire zajednice i kontinuiranom razvoju platforme, ali već sada predstavlja značajan doprinos razumijevanju i očuvanju ove specifične baštinske kategorije.

Podloge za pripremu rada

Rad se temelji na stručnom iskustvu autora i materijalima nastalima tijekom provedbe projekata i aktivnosti udruge Hrvatski drveni brodovi.

ISSN 0554-6397
UDK: 004.032.26

Dinko Foretić
E-mail: hrdrveni@gmail.com
Croatian Wooden Boats

Project for the Establishment of a Unified Register of Traditional Wooden Boats

Abstract

This paper presents an initiative launched by the *Croatian Wooden Boats* association to establish a unified register of traditional wooden boats in Croatia. Building on the experience of a digital community formed through Facebook, the project aims to consolidate existing data, improve its accessibility, and develop an operational tool for the protection, valorisation, and management of movable maritime heritage. The paper examines the reasons behind the launch of the project, the issues identified in existing record-keeping systems, the methodological approach to data collection, and the development of a digital platform intended to provide the basis for the future register.

Keywords: wooden boats, traditional shipbuilding, register, maritime heritage, digital platforms